

11. Pro zatverdzhennia normatyvno-pravovykh dokumentiv z pytan transplantatsii [On the approval of regulatory documents on transplantation] : nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 25.09.2000 № 226. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG4918.html. [in Ukr.].

12. Pro vnesennia zmin ta dopovnen do instrukttsii, zatverdzhenykh nakazom MOZ Ukrainy vid 25.09.2000. № 226 [On introducing changes and additions to the instructions approved by the order of the Ministry of Health of Ukraine dated September 25, 2000 No. 226 of the Ministry of Health of Ukraine] : nakaz MOZ Ukrainy vid 03.07.2001 № 257. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0620-01#Text>. [in Ukr.].

13. Balabko, V. V. (2017) Zlochyny proty zhyttia ta zdorovia osoby: kryminalna vidpovidalnist medychnykh pratsivnykiv [Crimes against a person's life and health: criminal liability of medical workers] : monohrafiia. Zaporizhzhia : Dniprovskiy metalurh, 288 p. [in Ukr.].

14. Kryminalnyi kodeks Ukrainskoi Radianskoi Sotsialistychnoi Respubliky vid 28.12.1960 № 2001-05 [Criminal Code of the Ukrainian Soviet Socialist Republic of December 28, 1960 No. 2001-05]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR. 1961. № 2, art. 14. [in Ukr.].

15. Pro zastosuvannia transplantatsii anatomichnykh materialiv liudyni [On the application of transplantation of anatomical materials to humans] : Zakon Ukrainy vid 17.05.2018. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Yuliia Tkach, Alina Harkusha, Radzhkumari Meena. Historical and legal development of transplantation human anatomical materials. The article examines the regulatory and legal regulation of transplantation starting from the Soviet period, it was during this period that the first regulatory and legal act was adopted that established activities related to transplantation, namely: the resolution of the RNA of the USSR «On the procedure for conducting medical operations» dated 15 September 1937, in addition to covering the study of the period of independence of the country and the modern stage of legislation in the field of transplantation.

Having analyzed the main dates of the historical development of the first transplantations in national and world practice, focusing on the first attempts at transplantation, which failed, but led to the further rapid development of this field in order to establish the latest methods of treating patients. During the USSR, transplantation at the legislative level was regulated only by departmental regulations, instructions and orders of the Ministry of Health, which contained a number of norms and the absence of imperfections at the legislative level, and during all this time there was no norm that would have provided for criminal liability for illegal organ transplantation at that time and human tissues. But Ukraine, taking into account all the shortcomings and at the legislative level with the adoption of the current Criminal Code of Ukraine on April 5, 2001, approved Article 143 of the Criminal Code of Ukraine, which is in effect at the present time.

Keywords: transplantation, transplantology, historical and legal development.

УДК 351.713

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-4-273-280

Дмитро ЗАДАЛЯ[©]

кандидат юридичних наук

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОГЛЯД ЯК АДМІНІСТРАТИВНО-ЗАПОБІЖНИЙ ЗАХІД: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Розкрито питання теорії та практичні проблеми огляду як адміністративно-запобіжного заходу. Фізичний огляд є важливим інструментом, який використовують правоохоронні органи для забезпечення безпеки, здоров'я населення та загального добробуту. Він використовується в аеропортах, на вокзалах, на прикордонному контролі та багатьох інших місцях. Розглянуто численні види оглядів, які можна проводити щодо людей та їхніх речей. Наголошено на тому, що необхідні більш комплексні дослідження та вдосконалення законодавства щодо порядку та підстав застосування заходів примусу. До них належать митні огляди, огляди правоохоронних органів,

© Д. Задаля, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3617-0979>

k_zpd@dduvs.in.ua

огляди в аеропортах і пенітенціарних установах. У статті також обговорено основні закони та праці вчених щодо причин цих оглядів та порядку їх проведення. Запропоновано окрему класифікацію огляду особи та її речей як запобіжного заходу за визначеними критеріями, також на законодавчому рівні провести роботу щодо поділу оглядів на види, уніфікувати, класифікувати та конкретизувати порядок проведення оглядів.

Ключові слова: огляд, особистий огляд, огляд особи, огляд речей, адміністративно-запобіжні заходи, заходи примусу, правоохоронні органи.

Постановка проблеми. Правова система України визнає адміністративно-запобіжні заходи, що застосовуються правоохоронними органами. Ці заходи застосовуються з метою безпосереднього виявлення та попередження злочинної діяльності. Найпоширенішими з таких заходів є огляди осіб і майна. Проте є розбіжності щодо правової природи цих заходів. Дехто вважає їх адміністративним заходом, інші вважають їх як захід припинення, а дехто вважає, що ці заходи є процесуальними.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідження цієї проблеми передбачає отримання повного розуміння визначення, підстав і процедур, пов'язаних з оглядом. Це було зроблено такими науковцями: В. Авер'янов, О. Бандурка, Є. Безсмертний, Ю. Бітяк, Г. Забарний, Р. Каложний, А. Ключніченко, В. Колпакова, Т. Коломоєць, А. Комзюк, В. Комзюк, А. Коренєв, Т. Мацелик, В. Чабан, В. Шкарупа тощо.

Мета статті роз'яснення цілей огляду особи та її речей як адміністративного запобіжного заходу правоохоронними органами в Україні, також докладно описати процедури та підстави для них та додатково розглянуто основні види цих заходів.

Виклад основного матеріалу. У науковій спільноті було досягнуто значних відкриттів щодо цих питань. Однак багато з цих досягнень є застарілими або обмежені предметом примусу в окремих правоохоронних органах. Крім того, нещодавно було реформовано правову систему правоохоронних органів. Як наслідок, виникають практичні проблеми з впровадженням адміністративних заходів через відсутність теоретичних розробок.

Необхідні більш комплексні дослідження та вдосконалення законодавства щодо порядку та підстав застосування заходів примусу.

На вимогу уповноваженої особи громадянин зобов'язаний забезпечити ознайомлення з окремими речами чи документами. Проте кожен може відмовитися від перевірки посадовою особою шляхом добровільної відмови виконати вимогу. У такому випадку може бути застосована примусова перевірка, передбачена законом або іншими правовими актами [1, с. 684].

Є багато наукових праць, в яких досліджується питання про природу оглядів. Різні вчені відносять огляд до адміністративних заходів, спрямованих на запобігання несподіваним подіям; інші пояснили їх заходами адміністративного припинення. Однак останнім часом все більш поширеною є думка про те, що огляди можуть бути як заходами адміністративного запобіжного характеру, так і заходами адміністративного припинення [2, с. 195; 3, с. 236]. Це може залежати від конкретних обставин і цілей перевірки як у правоохоронних органах, так і відображати реально існуючий стан речей у законодавчому регулюванні. Є багато різних типів перевірок, які називаються по-різному, мають різні цілі та навіть різні процедури. Деякі приклади включають особистий огляд, огляд, повторний огляд, догляд, ручний догляд, пошук, повний огляд, обшук, частковий огляд, перевірку поверхні та візуальний огляд.

Кодексом України про адміністративні правопорушення встановлено, що огляд особистого та чужого майна є частиною забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення [4].

На думку А. Комзюка, у статті 264 КУпАП немає чіткості щодо перевірки як профілактичного заходу та як заходу стягнення. Як наслідок, однакові правила застосовуються до заходів різної природи. Наприклад, багаж зазвичай перевіряють як профілактичний захід; однак жодне провадження не здійснюється, якщо хтось вчинив адміністративне правопорушення, і ця інформація не фіксується належним чином. Це пов'язано з тим, що стаття 264 не розрізняє запобіжні заходи та заходи покарання під час огляду багажу, сумок та інших речей, що, на його думку, є недоліком зазначеної норми [5].

Хоча адміністративний кодекс не деталізує процедури особистого огляду чи огляду, в ч. 1 ст. 264 вказано органи, посадові особи, які мають право проводити

експертизу. Крім того, ч. 2 і 3 стверджують, що особа уповноважена на це може провести особистий огляд; однак той, хто оглядає, і той, хто оглядається, повинні бути однієї статі та в присутності двох свідків тієї ж статі. Крім того, в Кримінально-процесуальному кодексі вказано, що про особистий догляд за речами може бути внесений запис у протоколі про адміністративне правопорушення чи затримання [6].

Як вважає А. Комзюк, законодавство містить правила особистого огляду та фізичного огляду речей. Ці правила застосовуються, коли перевірка використовується як засіб припинення чогось; однак, за словами А. Комзюка, ці правила можна застосовувати проактивно [7, с. 42].

У протоколі огляд як профілактичний захід не оформлено. Однак якщо правопорушення буде виявлено, перевіряючий повинен оформити результати експертизи.

Законодавчих актів, які регулюють діяльність правоохоронних органів в Україні, декілька. Серед них ст. 340 Митного кодексу України [8], яка визначає підстави та порядок проведення особистого огляду посадовими особами митного органу. Детальніше з цією процедурою перевірки можна ознайомитися в Положенні про порядок проведення особистого огляду громадян при перетині митного кордону України [9].

Відомчі підзаконні акти окреслюють правові процедури та причини для інших правоохоронних органів перевіряти когось. Хоча ці підзаконні акти є недосконалими, вони містять розпливчасті вказівки як для особистого огляду, так і для огляду доказів. Більшість цих підзаконних актів обмежена Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Інструкція про порядок тримання затриманих осіб у підрозділах охорони державного кордону містить деякі відомості про особистий огляд [10].

Особистих оглядів митниками мало через надто складне митне законодавство. Це пов'язано з тим, що митний контроль здійснюється як виняток за письмовими постановами начальника митниці або його заступника. Під час особистого огляду митники оглядають тіло затриманого, одяг, взуття, головний убір та білизну [11].

Статтею 241 Кримінального процесуального кодексу України визначено, що розслідуванням є слідча дія, яка проводиться відповідно до ч. 5 ст. 236 ч. 7 ст. 223 ч. 3 ст. 208 та ч. 8 ст. 191. Розслідуванням кримінального провадження може бути обшук, який є діянням, що проводиться відповідно до цих статей з метою огляду особистого майна. Або ж це може бути перевірка, яка є заходом адміністративного примусу відповідно до цих статей. Окрім різниці у строках та підставах звернення, у досліджуваному предметі виявлені відмінності між оглядом та обшуком. Для розслідування злочинів правоохоронними органами проводяться обшуки; тоді як перевірки проводяться як особистий огляд або як кримінально-процесуальна дія, наприклад опитування [12].

Законом України «Про Національну поліцію» встановлено, що особистий огляд проводиться на основі візуального та особистого огляду особи. Стаття 34 визначає, що правоохоронці можуть проводити поверхневу перевірку як профілактичний захід. Це дозволяє їм візуально перевіряти одяг людини за допомогою рук, спеціальних інструментів або пристроїв. Вони також можуть візуально оглядати транспортні засоби чи інші об'єкти. Ці перевірки може проводити будь-який правоохоронець – незалежно від статі – але лише за допомогою спеціального інструменту [13].

Поліція може оглянути тіло та речі людини, щоб підтвердити, що вони не володіють будь-якими забороненими чи небезпечними предметами. Поліція може провести цей поверхневий огляд, якщо у неї є підстави вважати, що особа приховує такий предмет.

Як зазначено в Законі України «Про Національну поліцію», поліція охорони може оглядати людей та їхні речі. Це правило відображено в пункті 8 розділу 2 Інструкції щодо заходів фізичного захисту за участю органів поліції охорони, який вказує на проведення огляду та поверхневої перевірки осіб і речей під час виконання службових обов'язків. У цій інструкції немає конкретних деталей щодо того, як і чому працівники служби безпеки перевіряти людей. Крім того, нормативні акти МВС відображають нечіткість, подібну до тієї, що спостерігається у згаданому вище законі. Наприклад, це можна побачити в Інструкції щодо заходів фізичного захисту за участю органів поліції охорони пункті 15 розділу 2. Ця інструкція наказує працівникам поліції оглядати, перевіряти людей і майно при вході на об'єкт охорони [14].

Частиною 6 Статтею 59 та частиною 5 статті 102 Кримінально-виконавчого кодексу України передбачено, що обшук речей, одягу, території та будівель засуджених може бути проведений. За законом адміністрація колонії може перевіряти людей та їхнє майно на території колонії. Вони також можуть конфіскувати документи, незаконні предмети, речовини та продукти. Міністерство юстиції України вказує, як проводити ці перевірки [15].

Розділ XXIV Правил внутрішнього розпорядку в установах виконання покарань порядок проведення оглядів і обшуків полягає в огляді та обшуку засуджених, персоналу і громадян в установах виконання покарань і на прилеглий території. Крім того, ці правила поширюються на об'єкти контрагентів, їхні речі та одяг, хоча ці правила мають значні недоліки. По-перше, у цих правилах немає жодних визначень щодо обшуку чи перевірки – навіть не визначено розмежування. По-друге, незрозумілі підстави та порядок застосування цих заходів. Ми вважаємо, що поняття обшуку та огляду повинні бути чітко визначені в КК України. Крім того, ми вважаємо, що обшуки слід проводити у пенітенціарних системах лише у зв'язку з кримінальними розслідуваннями, ми також вважаємо, що обшуки повинні використовуватися як превентивний захід [16].

Злочинці, які відвідують слідчий ізолятор, розташований на території їхньої виправної колонії, піддаються мінімальному обшуку. Їх обшукують до і після проходження закладу. Це встановлено у п. 6.8 Положення про дільницю слідчого ізолятора на території виправної колонії [17].

С. Безмертний вважає, що в законодавстві необхідно більш чітко розмежувати огляд і обшук. Він вважає так тому, що той факт, що закони дозволяли проводити обшуки без письмового рішення, може дозволити проводити їх як перевірку [18, с. 141–145].

Відповідно до частини 3 статті 264 КУпАП перевіряючи, як правило, оглядають речі в присутності власника. У термінових випадках інспектори можуть оглянути предмети в присутності двох понятих замість власника. Зазвичай це стосується таких предметів, як інструменти полювання та риболовлі, транспортні засоби, сумки та багаж [1].

Відповідно до пункту 81 Державної програми авіаційної безпеки цивільної авіації, спостереження за пасажиром, екіпажем та їхніми речами можуть здійснювати працівники служб авіаційної безпеки. Це містить у собі здатність виявляти підозрілі матеріали за допомогою спеціальних технічних методів. Якщо за допомогою цих методів щось буде знайдено, то пасажир та екіпаж підлягають як ручному, так і особистому контролю безпеки. Крім того, за допомогою технічних або інших засобів можна контролювати багаж та особисті речі подорожуючих. У програмі це визначається як стеження – метод, що використовується для пошуку зброї, вибухівки, контрабанди або пристроїв, які можуть бути використані для незаконного втручання [19].

Авіаційні правила України «Інструкція з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України» визначають процедури безпеки в аеропортах країни. Ці правила також поширюються на пасажирів, трансферних і транзитних пасажирів, а також членів екіпажу повітряного судна, їхні речі та багаж. Припаси, бортове харчування, поштові та кур'єрські відправлення та інші вантажі також включені до цих правил. Догляд за цими ресурсами здійснюється шляхом вибіркового ручного догляду, що є додатковим заходом безпеки. Цей додатковий догляд визначається відповідно до передбачуваних загроз для цивільної авіації; затверджено уповноваженим органом з питань цивільної авіації [20].

Відповідно до статті 336 Митного кодексу України митний огляд є однією з форм митного контролю. Йдеться про огляд та переогляд вантажів, транспортних засобів комерційного призначення, огляд та переогляд ручної поклажі та багажу, огляд громадян [21].

Є особливі обставини, коли українська митниця може оглянути або навіть повторно оглянути ручну поклажу та багаж громадянина. Це можна зробити, коли є підстави вважати, що громадянин переміщує через митний кордон України товари, які підлягають заходам офіційного контролю чи обліку. До таких товарів належать ті, щодо яких заборонено перетинати митний кордон або підлягають оподаткуванню митними зборами під час митного оформлення. Крім того, таким видам перевірки підлягають будь-які товари, що переміщуються через митний кордон України. Цей огляд може проводитися митними агентами в присутності громадянина, якого перевіряють, або особи, яку вони уповноважують.

Перед тим, як громадянин або уповноважений ним представник перевірить їхній багаж, представники авіакомпанії або місця зберігання оглядають багаж один перед одним. Це тому, що ні громадянин, ні його представник не можуть бути присутніми на перевірці.

У Митному кодексі України зазначено, що частина 3 статті 339 зобов'язує інспекторів митниці проводити огляд несупроводжуваних сумок і багажу. Це включає перевірку багажу, якщо є підозри, що він містить продукти, які загрожують навколишньому середовищу, тваринам, рослинам і людям. Крім того, інспектори можуть оглянути несупроводжуваний багаж, якщо власник або уповноважена особа не з'явилася на митницю протягом місяця з моменту доставки. Крім того, у кодексі йдеться про те, що мандрівники повинні проїхати через територію України, залишаючи сумки та багаж.

Стаття 34 Закону України «Про Національну поліцію» [14] коротко зазначає причину проведення поверхневих перевірок. Проте законодавець не згадав про огляд речей людей; натомість вони згадали перевірку транспортних засобів. Це призводить до різного трактування поліцейськими та можливого безпідставного зловживання заходами примусу. В іншому випадку правоохоронні органи можуть ухилятися від виконання своїх обов'язків. Щоб запобігти цим проблемам, у відповідному законі мають бути деталізовані підстави та методи поверхневої перевірки правоохоронними органами.

Конституція гарантує захист особистих прав кожному, хто вчинив адміністративне правопорушення. Цей захист забезпечується різними процедурами перевірки особистого майна. Ці процедури є абсолютно відокремленими одна від одної, тобто порушення майнових прав однієї особи порушує немайнові права іншої.

Українське законодавство поділяє огляд на такі види на основі аналізу: 1) обшук особистих речей передбачено статтею 208 Кримінального процесуального кодексу України. Також йдеться про такі слідчі дії, як особистий обшук, які описані в частинах 3, 5 та 8 статті 236; 2) Кодекс про адміністративні правопорушення передбачає як особистий огляд, так і огляд речей як заходи забезпечення дотримання адміністративних справ. Це передбачено статтею 264; 3) митні агенти в Україні перевіряють товари в межах здійснення митного контролю. Це особистий огляд, огляд і повторний огляд сумок і валіз. У Митному кодексі України зазначено, що це обов'язково; 4) державна програма авіаційної безпеки передбачає турботу про пасажирів, екіпаж, їхні особисті речі та багаж. Він також включає засоби контролю безпеки для осіб у зонах обмеженого доступу, як зазначено в пункті 81; 5) у статті 34 Закону України зазначено, що поверхневий огляд є профілактичним заходом поліції; 6) пункт 5 статті 102 Кримінально-виконавчого кодексу України визначає як запобіжний захід у затриманих проводиться огляд речей та одягу; 7) пунктом 6 Статтею 102 Кримінально-виконавчого кодексу України передбачено, що на території колонії як профілактичний захід може проводитися огляд людей та їх речей.

До додаткових митних заходів треба віднести особистий огляд, який є винятковим видом огляду. Також пропонуємо додати останні п'ять заходів, вказаних вище, до складу адміністративного митного контролю. Крім того, ми рекомендуємо таку класифікацію в межах адміністративно-профілактичних заходів.

Висновки. На нашу думку, до адміністративно-запобіжних заходів необхідно віднести перераховані вище останні п'ять заходів, крім особистого огляду як виняткової форми митного контролю. Крім того, пропонуємо таку класифікацію огляду як адміністративно-запобіжного заходу:

- 1) залежно від об'єкта огляду: огляд особи; огляд предмета матеріального світу;
- 2) залежно від правового режиму особи, щодо якої проводиться огляд: огляд особи, щодо якої є достатньо підстав вважати, що вона має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб; огляд пасажирів; огляд членів екіпажу; огляд осіб, яким надається доступ до зони (території) обмеженого доступу; огляд засуджених (затриманих), які перебувають в установах виконання покарань (слідчих ізоляторах, ізоляторах тимчасового тримання);
- 3) залежно від правового режиму предмета матеріального світу; огляд речі, яка обмежена в обігу; огляд речі, яка вилучена з обігу; огляд речі, яка вільно перебуває в обігу;
- 4) залежно від виду предмета матеріального світу; огляд (перевірка) документів; огляд особистих речей; огляд ручної поклажі; огляд багажу; огляд товару (вантажу); огляд транспортного засобу; огляд поштових та кур'єрських відправлень; огляд бортових припасів, бортового харчування; огляд польотних та аеропортових поставчань;

5) залежно від способу проведення огляду: візуальний огляд; поверхневий огляд (ручний та з використанням спеціальних технічних засобів).

Важливо внести законодавчі зміни до процесу огляду. По-перше, необхідно визначити різні види огляду. Це стосується як людей, так і їхніх речей. Терміни, що при оглядах, необхідно стандартизувати, і кожен огляд повинен мати конкретні процедури, викладені в одному законодавчому акті. Необхідно також попрацювати над визначенням причин, чому кожен тип огляду може бути застосований.

Список використаних джерел

1. Калюжний Р. А., Комзюк А. Т., Погрібний О. О. Кодекс України про адміністративні правопорушення : науково-практ. коментар. Київ : ВАД «Правова єдність», 2008. 781 с.
2. Адміністративне право України: повний курс : підруч. Київ, 2020. 464 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7874/Адміністративне-право-України.Повний-курс-підручник-2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
3. Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2005. 44 с.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213–330) від 07.12.1984 : станом на 16 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>.
5. Комзюк А. Адміністративний примус в правоохоронній діяльності міліції в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2002. 408 с.
6. Адміністративна діяльність Національної поліції : навч. посіб. / кол. авт.; кер. авт. кол. В. А. Глуховець. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 248 с.
7. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації : монограф. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2002. 336 с.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI : станом на 17 серп. 2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
9. Положення про порядок здійснення особистого огляду громадян, які прямують через митний кордон України : положення від 09.06.1992 № 01/1973. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001342-92#Text>.
10. Про затвердження Інструкції про порядок тримання затриманих осіб в органах (підрозділах) охорони державного кордону : наказ МВС України від 30.03.2015 р. № 352 : станом на 22 берез. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0462-15#Text>.
11. Комзюк В. Адміністративно-правові засоби здійснення митної справи: поняття та види. 2007. С. 6. URL : http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8525/ADMINISTRATYVNO-PRAVOVI%20ZASOBY%20ZDIISNENNIa%20MYTNOI%20SPRAYV_Komziuk_2003.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
13. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
14. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів : наказ МВС України від 07.07.2017 р. № 577. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>.
15. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
16. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>
17. Бараш Є. Кримінально-виконавче право України : підруч. Київ : ФОП Кандиба Т. П., 2018. Т. 1 : Кримінально-виконавче право України. Загальна частина. 368 с.
18. Безсмертний Є. О. Особистий огляд і огляд речей в системі адміністративного примусу та повноваження органів внутрішніх справ щодо його застосування. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених*. Харків : Ун-т внутр. справ, 1997. Вип. 2. С. 141–145.
19. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації : Закон України від 21.03.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1965-19#Text>.
20. Волков І. Організаційно-правовий механізм державного управління забезпеченням безпеки об'єктів дипломатичного призначення в Україні: дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.05 / Нац. ун-т цивільного захисту. Харків, 2021. 216 с.
21. Рак Ю. Митний огляд як форма митного контролю та митне обстеження як процесуальна дія у справі про порушення митних правил. Юридична компанія «Legalitas». URL : <https://legalitas.com.ua/ua/ukr-rak-yu-yu-mitnij-oglyad-yak-forma-mitnogo-kontrolyu-ta-mitne-obstzheniya-yak-procesualna-diya-u-spravi-pro-porushennya-mitnix-pravil/>.

Надійшла до редакції 21.09.2022

References

1. Kaliuzhnyĭ, R. A., Komziuk, A. T., Pohribnyĭ, O. O. (2008) Kodeks Ukraïny pro administratyvni pravoporushennia: naukovy-praktychnyĭ komentar [Code of Ukraine on administrative offenses]. Kyiv, 781 p. [in Ukr.].
2. Administratyvne pravo Ukraïny povnyi kurs [Administrative law of Ukraine] : pidruchnyk. Kyiv, 2020. 464. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7874/Administratyvne-pravo-Ukraïny.Povnyi-kurs-pidruchnyk-2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukr.].
3. Kolomoiets, T. O. (2005) Administratyvnyi prymus u publichnomu pravi Ukraïny: teoriia, dosvid ta praktyka realizatsii [Administrative coercion in the public law of Ukraine: theory, experience and practice of implementation] : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. Nauk : 12.00.07 / Nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 44 p. [in Ukr.].
4. Kodeks Ukraïny pro administratyvni pravoporushennia (statti 213–330) [Code of Ukraine on Administrative Offenses (Articles 213–330)] vid 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>. [in Ukr.].
5. Komziuk, A. (2002) Administratyvnyi prymus v pravookhoronniĭ diïalnosti militsii v Ukraïni [Administrative coercion in law enforcement activities of the police in Ukraine] : dys. ... d-ra yuryd. Nauk : 12.00.07 / Nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, [in Ukr.]. 4008 c.
6. Administratyvna diïalnist Natsionalnoï politsii [Administrative activities of the National Police] : navch. posib. / kol. avt. ; ker. avt. kol. V. A. Hlukhoveria. Dnipro, 2017. 248 s. [in Ukr.].
7. Komziuk, A. T. (2002) Zakhody administratyvnoho prymusu v pravookhoronniĭ diïalnosti militsii [Measures of administrative coercion in law enforcement activities of the police: concepts, types and organizational and legal issues of implementation]: poniattia, vydy ta orhanizatsiĭno-pravovi pytannia realizatsii : monohrafiia / za zah. red. O. M. Bandurky. Kharkiv, 336 p. [in Ukr.].
8. Mytnyi kodeks Ukraïny [Customs Code of Ukraine] vid 13.03.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>. [in Ukr.].
9. Polozhennia pro poriadok zdiïsnennia osobystoho ohliadu hromadian, yaki priamuiut cherez mytnyi kordon Ukraïny [Regulations on the procedure for carrying out a personal inspection of citizens passing through the customs border of Ukraine] : Polozhennia vid 09.06.1992 № 01/1973. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001342-92#Text/> [in Ukr.].
10. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok trymannia zatrymanykh osib v orhanakh (pidrozdilakh) okhorony derzhavnoho kordonu [On the approval of the Instruction on the procedure for keeping detained persons in bodies (subdivisions) of state border protection] : nakaz MVS Ukraïny vid 30.03.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0462-15#Text>. [in Ukr.].
11. Komziuk, V. Administratyvno-pravovi zasoby zdiïsnennia mytnoi spravy: poniattia ta vydy [Administrative and legal means of carrying out customs affairs: concepts and types]. 2007. P. 6. URL : http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8525/ADMINISTRATYVNO-PRAVOVI%20ZASOBY%20ZDIISNENNA%20MYTNOI%20SPRAVY_Komziuk_2003.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [in Ukr.].
12. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukraïny [Criminal Procedure Code of Ukraine] vid 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukr.].
13. Pro Natsionalnu politsiiu [On the National Police] : Zakon Ukraïny vid 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>. [in Ukr.].
14. Pro orhanizatsiiu sluzhbovoi diïalnosti politsii okhorony z pytan zabezpechennia fizychnoi okhorony ob'ektiv [On the organization of official activities of the security police in matters of physical security of facilities] : nakaz vid 07.07.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>. [in Ukr.].
15. Kryminalno-vykonavchyi kodeks Ukraïny [Criminal and Executive Code of Ukraine] vid 11.07.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>. [in Ukr.].
16. Pro zatverdzhennia Pravyl vnutrishnoho rozporiadku ustanov vykonannia pokaran [On the approval of the Rules of Internal Procedure of Penitentiary Institutions] : nakaz M-va yustytzii Ukraïny vid 28.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>. [in Ukr.].
17. Barash, Ye. (2018) Kryminalno-vykonavche pravo Ukraïny [Criminal law of Ukraine] : pidruch. Kyiv, vol. 1 : Kryminalno-vykonavche pravo Ukraïny. Zahalna chastyna, 368 p. [in Ukr.].
18. Bezsmertnyi, Ye. O. (1997) Osobystyi ohliad i ohliad rechei v systemi administratyvnoho prymusu ta povnovazhennia orhaniv vnutrishnikh sprav shchodo yoho zastosuvannia [Personal review and review of things in the system of administrative coercion and the authority of internal affairs bodies regarding its application]. *Aktualni problemy suchasnoi nauky v doslidzhenniakh molodykh uchenykh*. Kharkiv, 2, pp. 141–145. [in Ukr.].
19. Pro Derzhavnu prohramu aviatsiinoï bezpeky tsyvilnoi aviatsii [About the State Program of Aviation Safety of Civil Aviation] : Zakon Ukraïny vid 21.03.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1965-19#Text>. [in Ukr.].
20. Volkov, I. (2021) Orhanizatsiino-pravovi mekhanizm derzhavnoho upravlinnia zabezpechenniam bezpeky ob'ektiv dyplomatychnoho pryznachennia v Ukraïni [Organizational and legal mechanism of state management of ensuring the security of diplomatic missions in Ukraine] : dys. ... kand. nauk z derzh. upr. 25.00.05 / Nats. un-t tsyvilnoho zakhystu. Kharkiv, 216 p. [in Ukr.].

21. Rak, Yu. Mytnyi ohliad yak forma mytnoho kontroliu ta mytne obstezhennia yak protsesualna diia u spravi pro porushennia mytnykh pravyl [Customs inspection as a form of customs control and customs inspection as a procedural action in the case of violation of customs rules]. Yurydychna kompaniia «Legalitas». URL: <https://legalitas.com.ua/ua/ukr-rak-yu-yu-mitnij-oglyad-yak-forma-mitnogo-kontrolyu-ta-mitne-obstezhennya-yak-procesualna-diya-u-spravi-pro-porushennya-mitnix-pravyl/> [in Ukr.].

ABSTRACT

Dmytro Zadalja. Inspection as an administrative preventive measure: issues of theory and practice. The article discusses the theory and practical problems of the review as an administrative preventive measure. A physical examination is an essential tool law enforcement agencies use to ensure public safety, health, and general welfare. It is used in airports, railway stations, border control, and many other places. Inspections are done manually or with equipment such as radiation, x-rays, and lasers. The people conducting the review have the task of ensuring the safety of everyone around them. The Constitution guarantees the protection of personal rights to everyone who has committed an administrative offense. This protection is provided by various procedures for checking personal property. During a physical examination, law enforcement officers manually check people and their belongings. They may also use equipment such as metal detectors and explosives detectors. This helps government agencies ensure that no dangerous items are brought into the facility. Other methods used during the inspection include a cursory search of people and a manual search of personal belongings. This helps law enforcement agencies detect weapons, bombs, and other dangerous objects that can harm bystanders and personnel.

The article examines the many types of inspections that can be conducted on people and their belongings. It is emphasized that more comprehensive research and improvement of the legislation regarding the procedure and grounds for applying coercive measures are needed. These include customs inspections, inspections by law enforcement agencies, and inspections at airports and penitentiary institutions. The article also discusses scientists' primary laws and works regarding the reasons for these reviews and the procedure for conducting them. A separate classification of the inspection of a person and his belongings is proposed as a preventive measure according to the specified criteria. It is offered at the legislative level to carry out work on dividing reviews into types, to unify, classify and determine the procedure for conducting studies.

Keywords: *inspection, personal inspection, an inspection of a person, an inspection of things, administrative preventive measures, coercive measures, law enforcement agencies.*

УДК 343.353

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-4-280-385

**Олексій
КРИЖАНОВСЬКИЙ**[©]

кандидат юридичних наук
(Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кривий Ріг, Україна)

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

У статті запропоновано авторське визначення поняття кримінальних правопорушень, що вчиняються працівниками Національної поліції, з урахуванням кримінально-правових та кримінологічних ознак цих діянь. Конкретизовано їх ознаки: 1) працівник Національної поліції – це особа, яка проходить службу у Національній поліції, займає певну посаду і офіційно допущена до виконання службових повноважень; 2) кримінально протиправна діяльність працівників поліції обумовлена їх службовими повноваженнями; 3) використання наданих поліцейському прав та/або повноважень, обумовлених його службовим становищем, значно підвищує характер і ступінь суспільної небезпечності кримінальних правопорушень, що ним вчиняються; 4) переважна більшість кримінальних правопорушень поліцейських характеризується умисною формою вини.

Ключові слова: *працівник Національної поліції, кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення.*

© О. Крижановський, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5358-9758>

dozpu@ukr.net